

ISKRE

SLOVENSKI KULTURNI DAN - 8. februar

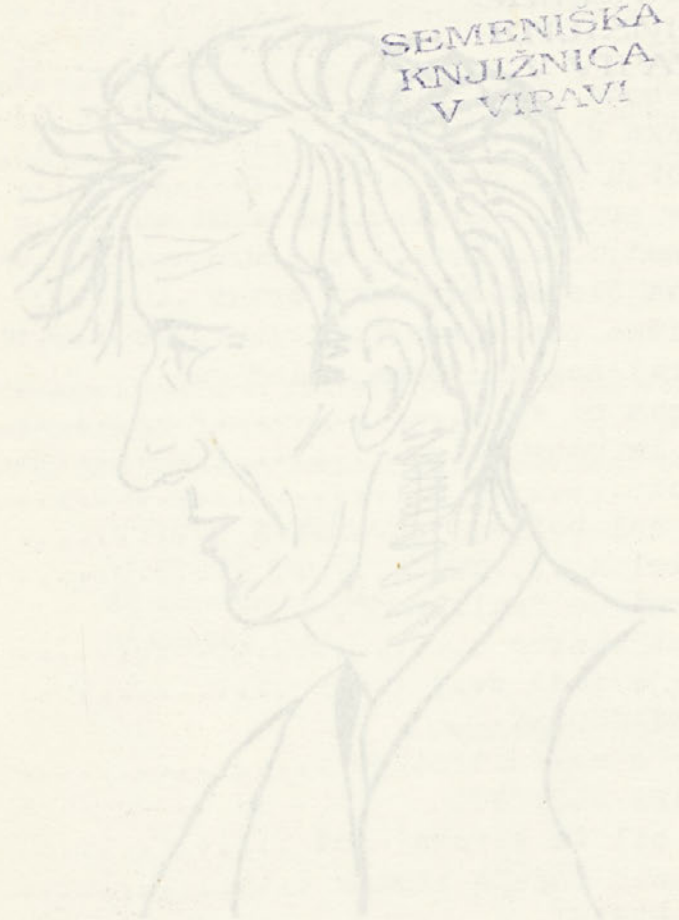

1986-87

3- XIX

profesor BRANKO MELINK

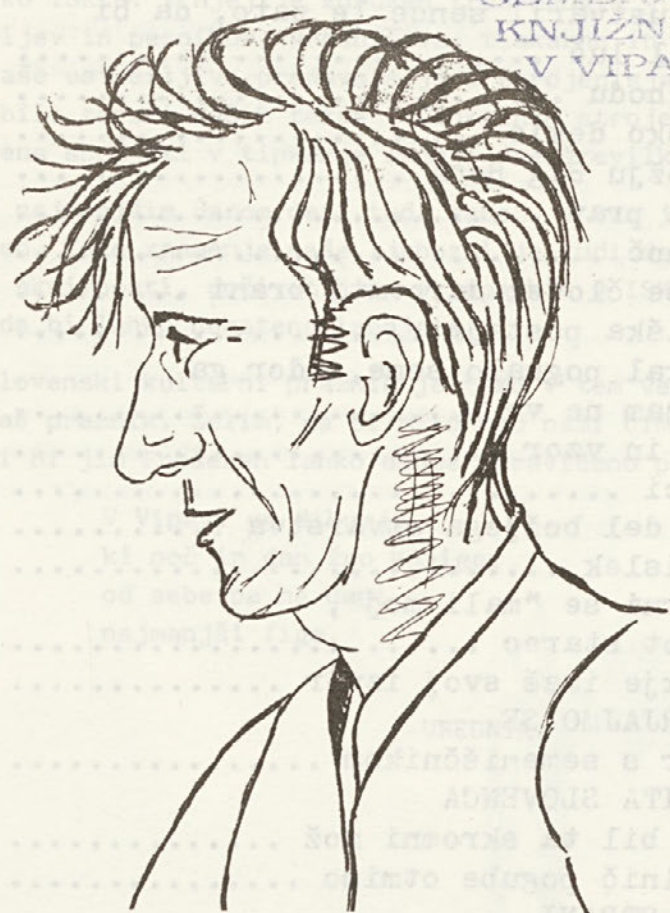
SEMENIŠKA
KNJIŽNICA
V VIPAVI

4/1952

profesor BRANKO MELINK

SEMIENIŠKA
KNJIŽNICA
V VIPAVI

Figura

KAZALO

professor BRANKO MELNIK

Urednikova beseda	5
MLADI USTVARJALCI	
Bog je ustvaril sence le zato, da bi poudaril luč	6
Na sprehodu	7
Slovensko dekle	9
Ob vznožju Big Bena	11
Kdo ima prav	16
Lahko noč	18
Zakaj se človek darovati brani	20
Železniška postaja	21
Al bo kal pognalo seme, kdor ga seje, sam ne ve	23
Za pot in vzor	26
Na ulici	27
Gora - del božjega stvarstva	31
V razmislek	33
Spreobrne se "mali moj", živi kot starec	34
Reka, kje imaš svoj izvir	36
POGOVARJAJMO SE	
Pogovor s semeniščnikom	38
ZNAMENITA SLOVENCA	
Kdo je bil ta skromni mož	42
Naš čolnič pogube otmimo	45
VESELE STRANI	
Strogi študij	54

UREDNIKOVA BESEDA

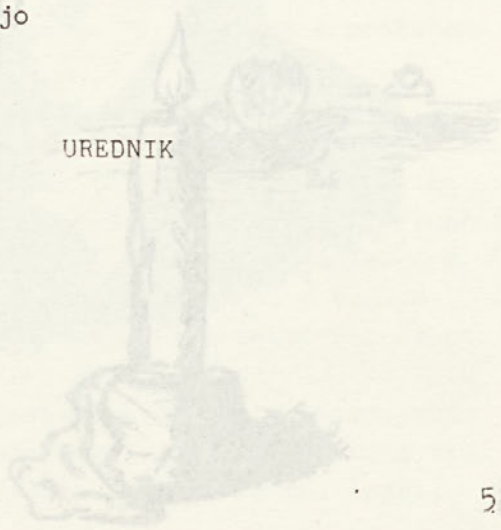
Vesel sem, da se nam je posrečilo izdati že tretjo številko ISKER. V njej je združen trud mnogih - mladih pisateljev in pesnikov, uredništva, tiskarne in končno tudi naše ustrezljive predavateljice strojepisja Vide, ki je bila zaradi naših težav s tipkalnim strojem pripravljena sprejeti v tipkanje zadnji dve številki.

Z najmanjšim darom dati tudi sebe - v tem je prava ljubezen. Tako znamenje naše ljubezni je tudi darovanje svojih skrivnosti, doživetij po prispevkih v ISKRAH in trud, da bi lahko nemoteno izhajale.

Slovenski kulturni praznik je tako v tem večji meri tudi naš praznik. Želim, da bi bilo med nami čimmanj takih, ki bi jim Prešeren lahko danes upravičeno poklonil stihe:

V Vipavi so dihurji,
ki noč in dan žro knjige,
od sebe pa ne dajo
najmanjši fige.

UREDNIK

BOG JE USTVARIL SENČE LE ZATO, DA BI POUĐARIL LUČ

Gospod, ti gotovo obstajaš, gotovo si in gotovo nas ljubiš.

Ta tvoj obstoj odkrivam tudi v preklinjevalcih in sramotilcih. Ko se borijo proti tebi, te oznanjajo, kajti proti niču se je nesmiselno bojevati.

Iz preklinjanja in sramotenja in iz preganjanja tistih, ki te iskreno ljubijo, pa seva resnica, da te tudi preklinjevalci in sramotilci globoko v sebi odkrivajo, a te nočejo priznati, in da te globoko v sebi čutijo, a ta čut ubijajo s strastmi in nasiljem.

Boga ni mogoče ravnodušno zanikati, razen če smo v sebi porezali niti, ki nas povezujejo z Njim. On je namreč globoko v nas ukoreninil hrepenenje po Njem, vcepil nam je potrebo, da ga iščemo, dal nam je mero za srečo, ki prekipeva le ob Njegovi prisotnosti, ob vseh drugih užitkih pa ostaja prazna.

J. Čušin

NA SPREHODU

Kakor akordi koraki zvenijo,
Duri veseli in moli otožni,
dolgi, počasni ter kratki in prožni,
mi na sprehodu pojó melodijo.

Kakor beseda pogledov obilo,
mi govori o trpljenju in sreči
ter o sovraštvu, ljubezni goreči.
Piše sprehodu oko besedilo.

Hitro skrbi se razblinijo moje,
težki koraki jih v tla poteptajo,
črni pogledi jih kmalu razdajo,
ko na sprehodu mi pesem zapoje.

Čene Vidmar

HOJ JE USTVARIL SENČE LE ZATO, DA BI POMOČNELO

Gospod, ti gotovo vedno...
nas ljubif.

Ta tvoj...
zramotilcin.

kafti proti

Is...
vstih, k...

tudi proti...
krivaj...

Čatije...

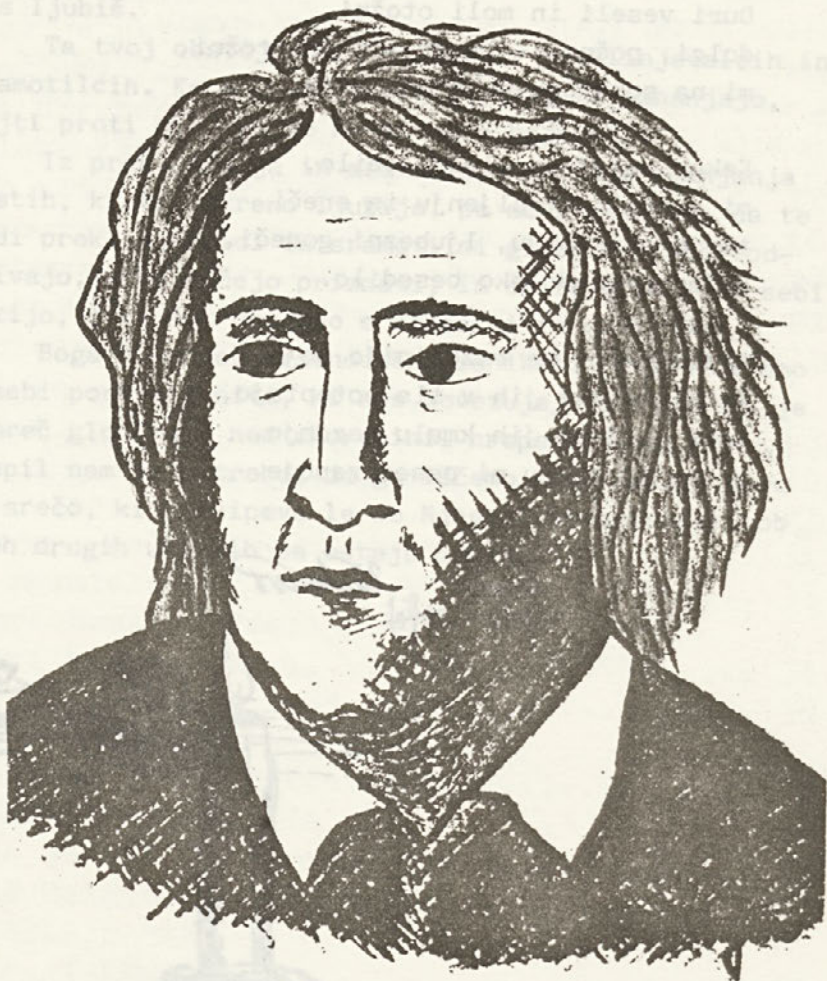
Vaah! oc...

zncef gl...

vcepil nas...

za srečo, v...

vaah drugib...

Beseda, ti si gospodična sveta. Ob dečkovem rojstvu si bila še tako nebogljenja in nedolžna, kakor je bil on sam. Z njim si rasla, jecljala njegove prve besede, prepevala njegove pesmice in skupaj z njim strmela nad čudeži sveta. Zabrstela si ob njegovi prvi knjigi in zorela skozi njegova študijska leta. On pa te je spoznaval prek tujih profesorjev, ki so mu te predstavili kot staro škrbasto babo, ki jo bo kmalu slovenski duhovnik pokopal in jo zapisal v mrliško knjigo.

Ob domačem ognjišču in ob črni suknji pa si se mu predstavila kot nežna in zapeljiva deklica. Počasi je spoznaval, da nisi tako škrbasta in kruljava, kot so te profesorji črnili. Zato te je pred njimi začel rajši skrivati in te je na podstrešju v samoti ogledoval. Spoznal je, da sploh nisi tako okorna, ampak kar mladostno razigrana. Počasi sta si postala znanca. In bolj ko se je s tabo pogovarjal, večja prijateljica sta postajala. Pripovedoval ti je o svoji temi, ki ga obdaja, in o osamljenih žarkih svetlobe v neizmernem hrepenenju. Ti pa si ga s poslušanjem dvigala.

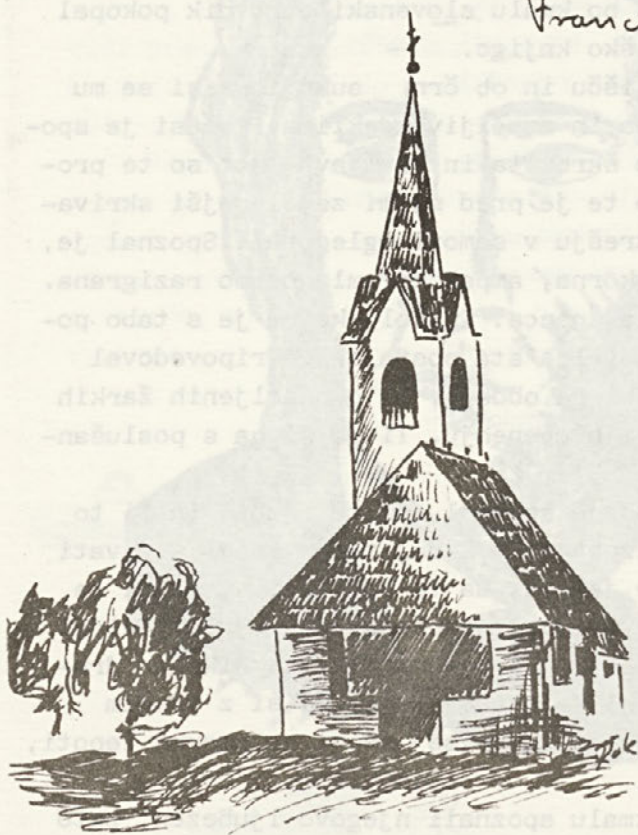
V nekem trenutku je spoznal, da te ljubi, in ti to z zardelim obrazom izpovedal. Sedaj te je začel skrivati pred drugimi, ker se je bal, da te bodo ubili, če bi te našli. Bolj ko te je varoval, lepša si postajala. Uvidel je, da brez tebe ne bo mogel srečno živeti. Nikogar drugega ni videl in ne slišal kakor tebe, ki si z vsakim njegovim poljubom zacvetela v vsej svoji neizmerni lepoti, lahkoti in čistosti.

Prijatelji so kmalu spoznali njegovo ljubezen, zato so ga svarili pred tabo, češ: Pusti jo tam na gmajni tistim robotim kmetom! Ti se rajši ozri po kakšni lepši,

bolj fini dami, ne pa na to staro tam na gmajni, ki
životari še samo za smrt.

On pa je ostal gluha za vsa zasramovanja in te je še
bolj ljubil. In neko soboto sta se poročila v prazni
cerkvi sv. Marka v Vrbi. Postala sta eno in njuni
otroci živijo še danes.

Franci Dlic - Matej

OB VZNOŽJU BIG BENA

Vsakdo je kmalu po novem letu lahko z zanimanjem vzel v roke Družino in si prebral članek, ki je na kratko opisal londonsko molitveno srečanje mladih. Mislim, da je zelo dobro izrazil skupno doživetje vseh nas, ki smo se ga udeležili. Jaz pa bom poskušal opisati svoje osebno duhovno doživljanje in vsa dodatna doživetja v zvezi s tem srečanjem.

Mnogi mimoidoči in obiskovalci frančiškanske cerkve na Tromostovju v Ljubljani so 28. decembra zvečer z radovednim začudenjem opazovali množico mladih z nahrbtniki, ki smo napolnili cerkev. "Kam pa grede ti nočni popotniki?" so se spraševali. Nas pa je po slovesni maši in blagoslovu g. nadškofa Šuštarja nad Brnikom "pogoltnilo" nebo in v prijetnih letalih Inex Adrie smo se po čudoviti dvourni romarski poti na višini 8000 m in več spustili na londonsko letališče Gatwick. Pred letališko zgradbo so nas že čakali avtobusi, a ne z napisom POSEBNA VOŽNJA, temveč YOUNG CHRISTIANS (mladi kristjani). Ta napis nam je bil skozi vse srečanje podzavestno vodilo, saj smo se s svojim obnašanjem trudili, da ga upravičimo v polnosti. Mladim iz vse Evrope smo želeli posredovati tudi kanček krščanske topline iz naše domovine.

Ko sem se v središču Londona na avtobusu prebudil (po poti me je zdelala utrujenost), sem se z ostalimi napotil proti izhodu in kar ostrmel, ko sem pred seboj zagledal po vsem svetu znani Big Ben - zvonik, katerega zvonovi vsako uro zapojejo prelepo melodijo. Na drugi strani pa se je čudovito razsvetljena razkazovala gotska krasotica, katedrala Westminster Abbey, zadni dom številnih angleških pesnikov in vladarjev.

V zgodnjih jutranjih urah so nas končno razdelili po župnijah. Tedaj so se začele naše prve težave. Novejši orientacije v velenestu smo precej časa iskali prave smeri podzemlske železnice in vlakov. Če bi se naše nadlegovanje mimoidočih z vprašanji o pravi smeri nadaljevalo še nekaj časa, bi kmalu obvladali angleščino. Našo skupinico so napotili v župnijo Abbey Wood (ime nosi po ruševinah stare opatije v bližini). Prvo zadrego ob srečanju z domačimi smo kmalu premagali in jeziki so se nam razvezali, a samo do neke meje (zopet jezikovne težave). Prihajali so vedno novi mladi iz Španije, Nemčije, Francije, Nizozemske in Avstrije in pred vrati metodistične cerkve, kjer smo se zbirali, nas je pozdravljala tabla z napisom DOBRODOŠLI v vseh jezikih, razen v slovenščini. To pomanjkljivost smo Slovenci hitro kar sami popravili.

V mladi družini z dvema otrokoma, kjer sva z Gregorjem našla streho nad glavo (ta je nasploh potrebna vsepovsod, saj stalno po malem prši dež), sva doživela veliko nepozabnih trenutkov. Spoznala sva angleški flegmatični temperament in njihovo odločnost, a tudi veliko prijaznost in odprtost. Postregli so naju z znamenitim angleškim čajem, a je bil na žalost tako slabo pripravljen, da sva z Gregorjem s težkim srcem le našla slovenski izraz za ta čaj - pomije.

V župniji smo imeli vsak dopoldan srečanja: prvič v metodistični cerkvi Sv. Križa, nato v rimskokatoliški cerkvi Sv. Pavla in v Ekumenskem centru, kjer smo imeli v novoletnem jutru sv. mašo. Prav v Angliji sem se prvič srečal z ekumenizmom iz oči v oči. Skupaj z anglikanci in njihovim duhovnikom Colinom Robertsom, metodisti in pastorjema Davidom in Christino Harding, protestanti in katoličani smo preživeli nekaj dni prave edinosti in

prijateljstva. Družila nas je ena misel: premagati narodne in verske razlike in usmeriti skupno molitev in petje k Bogu, ki je za vse isti. Vsak v svojem jeziku smo brali Sveto pismo, molili in prav tu sem občutil resnico psalmista, ki pravi "vsak jezik bo slavil Boga".

Na Silvestrovo je bilo med nami že ves dan veselo. Zvečer smo se okoli 23. ure zbrali, da bi v molitvi pričakali novo leto. Ker pa imajo Angleži uro premaknjeno za eno uro nazaj, smo vsi razen Angležev zarajali že ob 23. uri, ko so v ostali Evropi že pokali zamaški steklenic šampanjca. Španci so s seboj prinesli grozdje in vsakemu dali 12 debelih jagod. Ko je po naši uri odbila polnoč, smo z veliko naglico morali pojesti jagode in vsaka je pomenila en srečen mesec v novem letu. Po tem veselem "obredu" smo se umirili in v molitvah in prošnjah pričakali tudi formalno angleško novo leto in temu je sledilo nekaj nadvse veselih uric do jutra.

Skupna srečanja v središču Londona smo imeli Slovenci v katedrali sv. Pavla. Tej čudoviti cerkvi, ki je sama na sebi le mrtva priča in umetnina zgodovine, je naše prepevanje taizejskih pesmi in molitev vdihnilo življenje in čar. Brat Roger in canterburyjski nadškof ter drugi so nam spregovorili v spodbudo besede o delu in molitvi za mir in edinost na svetu.

Med popoldanskim prostim časom (kolikor ga je pač bilo) sva z Gregorjem skušala videti čimveč londonskih znamenitosti, a sva že imela to smolo, da naju je noč prehitela predno sva sploh utegnila kaj najti. Tako sva veliko časa preživela pod zemljo in se presedala z vlaka na vlak.

Srečevala sva mnogo ljudi vseh narodnosti in si jih ogledovala vsakega s svojimi značilnostmi: pravoverne

Žide z značilnimi čepicami, Indijce z velikimi družinami in v pisanih oblačilih in turbanih, črnce, Angleže z elegantnimi obrazi in kretnjami, v ozkih uličicah in na postajah podzemeljske železnice sumljive tipe s punkovski pričeskami, v usnju z grozečimi železnimi našitki. Vseposod poleg blišča srečuješ tudi bedo beračev, brezdomcev in pijance, ki moledujejo za nekaj penijev drobiža.

Zelo zanimivo je bilo moje in Gregorjevo prvo srečanje z angleškim prometom, ki poteka po drugi strani kot pri nas. Zelo neprijeten občutek je, ko v avtomobilu drviš s hitrostjo 100 km/h po levi strani ceste. Zato sva bolj zaupala podzemeljski železnici. A tudi ta naju je pogosto prevarala, ko je eden od naju ostal v vlakcu, ker so prehitro zaprli vrata, ali pa je zopet prepočasi vstopal zaradi gneče pri vratih in je ostal zunaj, še pogosteje pa sva se odpeljala v napačno smer.

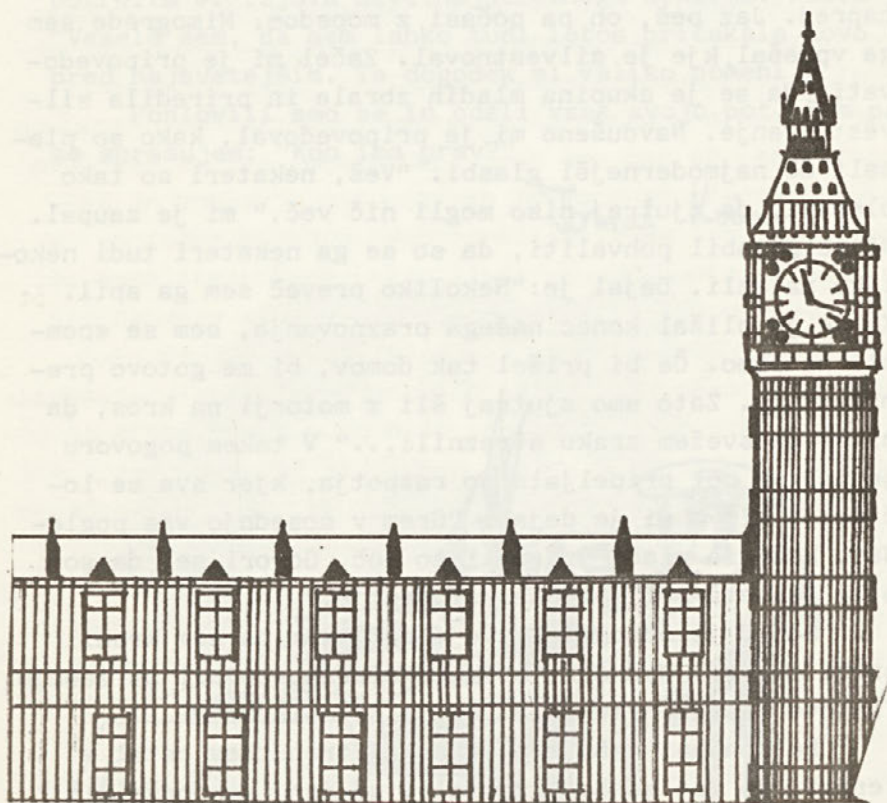
Zelo rada sva prečkala cesto ne glede na svetlobne signale in druge znake. Nekoč pa sva po prepovedanem prečkanju prišla tik pred policaja, ki je najprej mislil nekaj reči, pa se je raje obrnil stran in si verjetno mislil: "Bog varuj ta dva tepca, da ju ne srečam še enkrat!"

2. januarja zjutraj smo zaključili naše londonske dneve in z objemi, poljubi in solzami tudi na zunaj pokazali, da slovesa nismo ravno veseli. Še vedno živijo pred menoj obrazi Stephena, Christine, Caroline, Michaela, Tima, Adama, Colina, Isabele, Verene, Davida in drugih, ki se jih še zdaj pogosto spomnim v molitvi.

Ob vrnitvi domov smo doživeli neprijetno presenečenje. Tolikokrat sem slišal govoriti o londonski megli, a je ni bilo niti enkrat, megla pa nam je skoraj onemogočila pristanek na brniškem letališču - na "sončni"

strani Alp. Sicer pa to ni važno. Pomembna so številna nova spoznanja, ki sem jih prinesel s seboj in veselo oznanilo miru, ki sem ga doživljal med množico verujočih in upajočih mladih.

David Taljat

KDO IMA PRAV?

Moja radovednost ni počivala niti na novo leto. Zelo me je zanimalo, kje in kako so ljudje preživeli Silvestrovo. Tako sem spoznal dva zelo različna načina praznovanja.

Ko se je novoletni dan nagibal proti večeru, sem se odpravil k maši v Branik. Pešačil sem po blatnem kolovozu, ko me je z mopedom dohitel mlad fant. Ustavil se je. Drug drugemu sva si voščila, potem pa šla počasi naprej. Jaz peš, on pa počasi z mopedom. Mimogrede sem ga vprašal, kje je silvestroval. Začel mi je pripovedovati, da se je skupina mladih zbrala in priredila silvestrovanje. Navdušeno mi je pripovedoval, kako so plesali ob najmodernejši glasbi. "Veš, nekateri so tako plesali, da zjutraj niso mogli nič več," mi je zaupal. Ni se pozabil pohvaliti, da so se ga nekateri tudi nekoliko nalezli. Dejal je: "Nekoliko preveč sem ga spil. Ko se je bližal konec našega praznovanja, sem se spomnil na mamó. Če bi prišel tak domov, bi me gotovo premikastila. Zato smo zjutraj šli z motorji na kros, da bi se na svežem zraku streznili..." V takem pogovoru je najina pot pripeljala do razpotja, kjer sva se ločila. V slovo mi je dejal: "Grem v sosednjo vas pogledat, kako so mladi vzdržali to noč. Govori se, da so bila dekleta bolj pijana kot fantje."

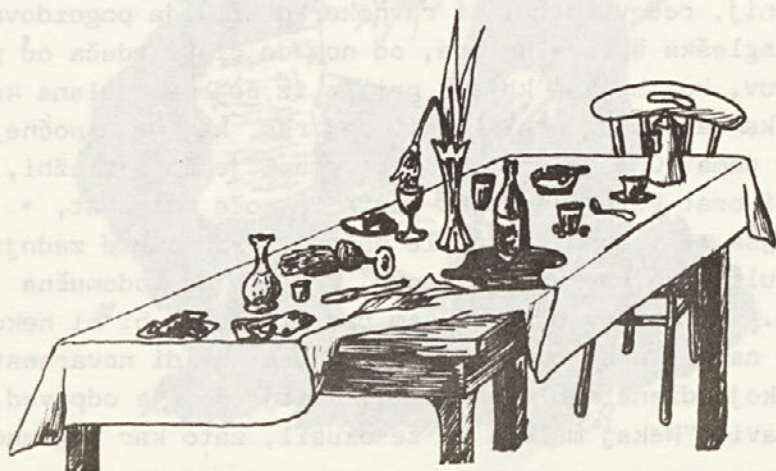
Moped je odropotal svojo pot, sam pa sem krenil proti cerkvi. Med mašo sem se večkrat spomnil na zadnje fantove besede. Vsakokrat me je streslo.

Po končani maši sem še nekaj trenutkov ostal v cerkvi. Ko sem se Bogu zahvalil za dan, sem odšel iz hiše božje. Zunaj je bilo še veliko ljudi, toda najbolj me je zanimala skupina mladih. Pristopil sem k njim,

jih nekaj časa poslušal, nazadnje pa sem se ojunačil in jih vprašal, kako so praznovali. Bal sem se, da bom slišal podobno zgodbo kot prej. Toda presenetil me je že začetek. Neki fant mi je dejal: "Mi smo se zbrali v župnišču in si oblikovali lep večer. Malo smo peli, molili, se zabavali ob igricah, ki smo se jih sproti izmišljali." Neko dekle ga je dopolnilo: "Ve-liko smo si tudi povedali. Spoznala sem, da je tudi tak način praznovanja lep. Končno pa je njihovo resnično veselje potrdila še izjava devetnajstletnega dekleta. Rekla je: "Vesela sem, da sem lahko tudi letos pričakala novo leto pred Najsvetejšim. Ta dogodek mi veliko pomeni."

Poslovidli smo se in odšli vsak svojo pot. Sam pa se sprašujem: "Kdo ima prav?"

Tomaz Kodrič

LAHKO NOČ!

Zadnja jagoda rožnega venca mi spolzi skozi dlan. "V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Gospod, hvala za ta dan in še naprej me varuj. Lahko noč." Vstanem, poklekнем in zapustim tišino naše kapele.

Visoki, prešiti usnjeni škornji mi utrujeno drsajo po hodniku in se vzpnejo po stopnicah do spalnic. Sezujem jih in dam v omaro. Za danes so opravili svoje delo. V umivalniku sperem umazanijo z nog, si očistim zobe in odidem v sobo. Potem zamenjam vsakdanjo obleko s pižamo in se zarijem v posteljo. Vsi drugi iz naše sobe so prišli pred menoj. Še dve minuti in treba bo ugasniti luč. Izmenjamo nekaj tihih besed in umolkujemo. Kmalu pa ugotovimo, da nam ure spet zaostajajo, saj se nenadoma odprejo vrata in prefekt namesto nas pritisne na stikalo. Čez čas se sliši le globoko dihanje sošolcev in otožno zavijanje burje okoli hiše. Nevede zatisnem oči in pred menoj zaplešejo nejasne podobe iz vsakdanjega življenja. Profesorji s spačenimi obrazi, škripajoč harmonij, redovalnica, ki ravnokar preživlja pogozdovanje, angleška šolska naloga, od nog do glave rdeča od poravkov, kot bi vsa krvava prišla iz boja - zdelana kot "turška fana", bi rekla mati. Saj res, kaj neki počnejo sedaj doma? Oče gotovo kaj bere, mami je še v službi, mlajši brat Peter se zopet punta in noče iti spat, starejša sestra pa... Kaj le počne? Morda plete zadnji kos puloverja za svojega fanta. Prešine me hudomušna želja. Pravzaprav bi tudi sam rad videl, da bi mi nekoč dekle naredilo pulover ali šal... Vest uvidi nevarnost in takoj odžene nadležne misli. "Tvoja pot je odpoved," mi pravi. "Nekaj malega si že okusil, zato kar pogumno

in trezno naprej. Do dokončne odločitve moraš priti brez kakršnega koli pritiska." Sam sebi se nasmehnem. Saj še ni dolgo, ko sem bil otrok. Zbogom, brezskrbna leta. Kmalu bo treba iti služiti domovini, potem pa naprej. In sošolci? Kdo ve kam nas bo razteplo življenje?!... Zarijem prste v kratko ostrižene lase in zadenem ob vrstico, obešeno okoli vratu. V temi ga snamem in otipam obliko. Podoben je golobu in hkrati križu. Dobil sem ga v Taizéju med poletnimi počitnicami. Lepi spomini se zvrstijo drug za drugim. Novi kraji, prijazni obrazi z vseh koncev sveta, obredi, molitve in veličastno petje, ki ti dviga duha v nove neznane svetove...

"Dobro jutro," se zasliši prefektov glas. O ti krščen Matiček, zopet bo treba vstati!

ZAKAJ SE ČLOVEK DAROVATI BRANI?

Jih malo je, ki res posluh imajo,
da note jim kot potok žuborijo.
Da kujejo za druge melodijo,
da pesem svojo drugim le igrajo.

Žal, več jih je, ki so posluh zgubili,
v vodi so zagledali se vase,
po notah se življenja prah že pase,
ker niso bližnjega dovolj ljubili.

Ljubezni note naj spregovorijo
in prah se dolgočasje naj odstrani!
Svobodno strune naj srca donijo!

Oboji dobro so mi že poznani.
Prevečkrat slednji medse me dobijo.
Zakaj se darovati človek brani?

Lenka Vidmar

ŽELEZNIŠKA POSTAJA

Ponoči sem se sam znašel na avtobusni postaji. Osamljenost in občutek brezdomstva sta mi vse bolj stiskala srce, ko sem meril čas po pločniku in čakal jutranjega vlaka. Samotne luči so osvetljevale hladne klopi in prazne pločnike. Luna je postala moja prijateljica. Zrl sem vanjo in iskal na njej obrise kovača, ki kuje srečo vsem ljudem. Zazdelo se mi je, da visoko dviguje težko kladivo in neusmiljeno kuje srečo, ki jo potem zvezde razsijejo vsemu svetu. Zažugal sem mu v svoji žalosti in osamljenosti, da je krivičen. Še naprej bi otresal s svojo slabo voljo po vsem ozvezdju, če me ne bi mraz porinil v toplo čakalnico med pisano množico. Usedel sem se v kot na trdo in oguljeno klop in si poskušal priklicati lepe sanje na težke oči. To se mi ni tako posrečilo, ker nisem znal uporabljati oguljene deske za mehko posteljo in obleko za toplo odejo. Čez čas pa sem se le nalezel sosedovega spanja.

Z vsako minuto sem postajal lažji in manjši. Dvigal sem se iz čakalnice in tekel domov čez hribe in doline. Ustavil sem se šele, ko sem zagledal dom. Oče je stal na balkonu, s prijaznim nasmeškom, mater sem opazil v oknu z mahajočo roko v pozdrav in sestra mi je tekla v objem. O moj dom, zgrajen iz ljubezni. Sestra me je objela vsa polna življenja, zaplesala in zapela pesem radosti. Vrtela se je okrog mene in me ves čas pozdravljala s smehom. In ko je preplesala vse svoje otroške plese in prepela vse pesmi iz mladostne pesmarice, me je obsula s pisanimi vprašanji. Ko sva prišla domov, mi je hitela odpirat vrata, nato pa stekla oznanjat veselo novico o bratovi vrnitvi. Neizmerno veselje me je obšlo, ko sem stopil v domačo vežo in začutil po stenah in stopnišču tisoč dogodkov iz lepega otroštva. Zaprl sem vrata in stekel materi in

očetu v objem.....

Zaprli je vrata čakalnice in se oziral po prazni postelji. Ko jo je zagledal, je z utrujenimi nogami pristopil k njej se ulegel na desko, pokrili z oguljenim plaščem in potegnili zmečkan klobuk na mrtve oči. Bil je to mož petdesetih gub, z rdečim nosom in tresočo se roko. Ta mrtvak v živem telesu je v meni sprožil plaz. Človek božji, kje imaš svoj dom? Kje je tvoje veselje nad življenjem, ki sem ga zapazil v sestričnih očeh? Kam si zapravil ljubezen, ki jo moja mama vedno nosi s seboj? Kje si izgubil skrbnost, ki vedno obdaja mojega očeta? Kaj si naredil iz življenja? Kako se boš zagovarjal pred Božjim stolom?

In sedaj sem obstrmel še nad drugimi razvalinami, ki jih ob vstopu sploh nisem opazil. Tam v kotu je koščena roka držala steklenico strupa. Nasproti mene so uvele ženske ustnice pile omamni dim iz cigareta. V kotu poleg mene je sedel še čisto otroški obraz, ki ni še nikoli občutil prave ljubezni, ampak je spoznaval le človeške pregrehe. Saj jih sploh ne morem več gledati. Žalost sedi poleg žalosti, grešnost se drži grešnosti in napuh se prepleta z napuhom. Vmes pa je tako malo sonca. Kaj delamo?!

Vsa sem in jih mislil obdariti z denarjem in ljubeznijo. Obšla me je še večja groza, ko sem opazil, da nimam ne enega ne drugega. Zato sem se pognal ven v mraz in tekkel pred njim gor in dol po postaji, dokler ni prišel vlak. Stekel sem vanj. Vlak je odpeljal. Tam na vzhodu med našimi hribi pa se je prebujalo jutrajnje sonce.

Franci Dlič - Matej

AL BO KAL POGNALO SEME, KDOR GA SEJE, SAM NE VE

(France Prešeren)

Ali se bodo uresničile moje želje? Ali bodo moje sanje postale resničnost?

Koliko stvari si želim, koliko dobrih sklepov vsadim v njivo svojega srca, a kako malo rož vzcveti, kako revno in drobno je žitno zrnje z mojega polja, kako malo sadja zraste na sadnem drevju, ki sem ga zasadil, kako nizka so drevesa, ki bi morala segati v nebo?

Zakaj se mi noben načrt ne posreči? Zakaj, zakaj...? Zakaj moram povsod srečevati svoj neuspeh?

Ali ne znam sejati - ne znam izbirati pravih semen? Morda je slaba moja zemlja - slabo torej moje srce? Ti dve vprašanji sta med seboj usodno prepleteni. Kajti če je slaba moja zemlja - če moje srce ni sprejemljivo za vse dobro in lepo, ne pomagajo še tako dobra semena duhovnih vaj, svetih maš, zakramentov... Če pa so slaba moja semena, če sejem semena svojeglavosti, semena javnega mnenja namesto semen osebnega prepričanja - kako naj pričakujem dober sad!

Ta spoznanja me pripeljejo do sklepa, da potrebujem nekoga, ki je izkušnejši kot jaz. Potrebujem pomočnika, toda ne takšnega, ki bi delal napake, pa čeprav majhne, zelo majhne, neznatne, nepomembne, zanemarljive. Hočem nekoga, ki je popoln, nekoga, ki mi bo vedno prav svetoval. Kajti če bi imel svetovalca, ki bi delal majhne napake, bi moral njegovim majhnim napakam prišteti še svoje velike (začetniške) napake in moja napaka bi postala velika. Če pa dobim popolnega svetovalca, moji napaki ne bo potrebno ničesar prišteti - napaka bo samo moja. Torej bom za napako kriv sam in ne moj svetovalec.

Toda kje je ta popoln svetovalec? Aha, že vem! Na svetu ga gotovo ni, kajti tu smo vsi slabotni, vsi smo le ljudje. Torej ga moram iskati drugje. Toda kje? Vse rastline rastejo proti nebu, vse si žele sonca, torej je sonce Veliki svetovalec. Poklical ga bom in vprašal za svet. Sonce, Sonce! Sploh se mi ne oglasi - sonce gotovo ni Veliki svetovalec. Kdo pa je potem? Išči, prav gotovo je to tisti, ki je naredil sonce. Gotovo mora obstajati nekdo, ki je naredil sonce in zemljo in tudi mene je moral nekdo ustvariti. S kakšnim imenom naj ga pokličem? Že vem, če me je on ustvaril, je torej on moj Stvarnik. Takoj ga bom poklical: Stvarnik, STvarnik! Ničesar ne slišim. Seveda, moj Stvarnik je gotovo zelo daleč, saj ga še videti ni. Tja, na tisto visoko goro se povzpnem, kajti zelo rad bi odkril, kje je moj Stvarnik in kakšen je. Vprašal bi ga, če vse ve. Smešen sem: če me je on ustvaril in če je ustvaril tudi sonce in zemljo, gotovo vse ve. Tudi od tukaj ga ne vidim. Na tisto goro bom splezal, višja je, od tam ga bom gotovo videl. Ne, tudi od tod ga ne vidim. Tam je še višja gora, tja grem, tako rad bi ga našel. A tudi od tod ga ne vidim. Ta moj Stvarnik mora biti zelo zelo daleč. Mogoče pa me bo slišal, če ga pokličem na ves glas: Stvarnik, Stvarnik, Stvarnik... Grlo me že boli od kričanja. Kaj sedaj, vse svoje človeške zmožnosti sem že izrabil. Mmm,... Stvarnik je mogočen in ni človek, morda se do njega pride po nečloveških poteh. Seveda, do njega se pride drugače. Toda kako? Nič, prav nič pametnega se ne spomnim. Stvarnika s svojimi omejenimi sposobnostmi pač ne morem poiskati. Če pa On hoče, se mi lahko razodene. Toda ali se mi On hoče razodeti, mi hoče spregovoriti? Neumnež! Če tega ne bi hotel, me ne bi

ustvaril. Torej me je ustvaril zato, da bi ga iskal, in zato, ker me je ljubil. Kako osrečujoče je to spoznanje, da me ima Stvarnik rad!

Stvarnik me ima rad! Stvarnik me ima rad! Kako lepo je ponavljati te besede. O Stvarnik, kje si?

Tukaj sem, v tvojem srcu. Zakaj si me iskal tako daleč? Jaz sem pri tebi, jaz sem v tebi.

Stvarnik, ti si pri meni, ti si v meni?

Da, v tvojem srcu sem.

Kako moreš biti v mojem srcu?

Sam si odkril, da vse vem, povem pa ti še to, da tudi vse zmorem, zato sem lahko tudi v tvojem srcu.

Zakaj sem te odkril šele zdaj?

Zato ker si se šele zdaj pustil izzvati mojemu klicu, zato ker si me šele zdaj začel iskati.

Kaj sedaj, Stvarnik?

Sedaj bom jaz tvoj Veliki Svetovalec, hočeš?

Seveda hočem in se tega tudi veselim!

Stvarnik, odkril sem te tu na gori, ves poten in utrujen, pa vendar srečen. Veš, Stvarnik, dostikrat sem občutil neko praznino v svojem srcu. Nekoč mi je prišlo na misel, da je morda lačno tudi moje srce in ne samo moj želodec. Toda stvari, s katero bi ga nasitil, nisem poznal. Čeprav sem veliko jedel in pil in čeprav sem gledal televizijo in poslušal moderno glasbo, je bilo moje srce lačno in začelo je hirati. Mrzlično sem iskal hrano zanj, a je nisem našel vse do danes. Šele zdaj sem spoznal in našel pravo in edino možno hrano svojemu srcu - in ta hrana si ti, moj Stvarnik!

Vijeta Čušin

ZA POT IN VZOR

Ko hodim, res ne iščem ravnotežja
z rokami si na poti tlakovani.
A ko na brv zrem, dvignem svoji dlani,
da varno vodita me do obrežja.

Ko klecnem, ko se mi pogled povesi,
mi solze grenke leva dlan obriše
in desna spet mi pot h krepostim riše,
da le v nebo spet zreta mi očesi.

V oporo sta mi, kot letalu krili,
da dvigne se, da uspe v nebo vzleteti,
obe; kreposti in lepote sili.

Za bližnje hočem, za Boga živeti,
da mi srce zdaj boste prav sodili.
Za pot in vzor bodita mi, deklet!

Leno Vidmar

NA ULICI

"Hej Rok, telefon imaš," zakliče Gregor. Le kdo bi bil, me prime radovednost. Odidem v govorilnico in dvignem slušalko. Oglasi se oče in po kratkem razgovoru preide k stvari: "V soboto imaš vojaški zdravniški pregled. Domov boš moral priti že v petek."

"Dobro, bom prišel. Nasvidenje."

Čez dva dni sem se z avtobusom peljal proti Homcu in začuden zrl v zasneženo pokrajino. Že zelo dolgo ni zapadlo toliko snega. Na avtobusni postaji sem izstopil, se odpravil po glavni cesti in nato zavil proti naši ulici. Kot bi prišel v pravljico. Kamor koli mi je seglo oko, samo kupi snega. Vse se je odelo v slavnostno obleko, kot bi nekaj praznovalo. Ljudje so izpred domov odmetavali na novo zapadli sneg. Od nekje nenadoma pri-teče mlad dolgodelak pes in dobrodušno skoči vame. "Bi se rad igral," ga nagovorim. V odgovor še enkrat poskoči. "No, pa jo mahniva skupaj," si mislim. Z roko potegnem po suhem snegu in ga vržem v štirinožnega prijatelja. Brez zamere se strese in steče naprej. Naredim kepo, pokličem razigranega psa in jo zaženem v bližnje smrečje. Fifi, tako sem ga na hitro krstil, se zakadi za njo, in ko razočaran ugotovi, da se je razletela na tisoče koscev, me začudeno pogleda. Tako nadaljujeva pot, dokler ne prideva do ovinka. "Še nekaj lopat in sva opravila," se zasliši glas in nato zagledam dva prijatelja, ki z vso vnemo odmetavata sneg z ulice. "Živio, letos vama pa ni dolgčas, kaj?" "O, glej ga no! Ali imaš že počitnice?" vpraša prvi.

"Kaj še! Ušel je," me brez hudobije v smehu zbode drugi.

"Ne eno ne drugo," jima pojasnim. "Le vojaški pregled

SESTAVIL TONE METELKO & CO.	OSREDNJA PESEM IZ FILMA FLASH- DANCE	MESTO PRI ANCONI (ITALIJA)	MANGAN (KEM.)	REKA NA NOVI GVINEJI VELIKA BRITANIJA (GASAT...)	MEDMED GNUSA VRSTA IGRE S PLOŠČICAMI	ZVEZNA DRAŽAVA V ZDA	PRITOK DONAVE V AVSTRIJI	TOVARNA V CELJU	ŠVICARSKI REFOR- MATOR	GORA V ZASAVJU DEL TELESA	KDOJE IŠČE, NAJDE!	PREDLOG ANNO	MENIŠKA HALJA RIMSKE ZGODOVINO- PISBE	
DEL LONDONA (TENIS)							SINJINA NORTHERN TERRITORY				NAJHOČNEI- ŠA BARVA PRI KARTAH NATURA			
ANGLEŠKI TEOLOG, KARDINAL MOŠKI GLAS												OSEBNI ZAIMEK	KAZALNI ZAIMEK NASILNA TATVINA	
			RIMSKA ŠTEVILKA NOVI SAD	VEŽA, PRED- DVERJE	OSEBNI ZAIMEK		GLAVNI ŠTEVNIK PRISLOV ZANIKANJA			ŠIMNICA OROŽJE GLADIJA- TORJEV				
ERNILO ZA PISANJE EGIPTOVSKI BOG SONCA					NAELEKTRO DELEC (FIZIKA) ANTON INGOLIČ			KANADSKA PROVINCA HIMNE, HVALNICE (BIBL.)					JOD (KEM.) HVAŠKA BOŽJA POT	
		HUDIČ VRSTA TRAVE				PRIPovedNA PESNITEV NUMERO		GREEN ROBERT SVETLI VOKAL		EDEN OD TEMNIH VOKALOV IN (VARNIK)		POŠTA TELEGRAF OTOČNA PESEM		
KEMIČNI ZNAK ZA ŽELEZO			ZAHODNA NOVA GVINEJA EP, EPOPEJA				PRESEL- JEVANJA AVTOMOBIL- SKA OZNAKA SARAJEVA						RADIJ PREBIVA- LEC IRANA	DIR KONJA
ELANI NEKDANE JUDOVŠKE LOČINE					IBIDEM (KRAT)	VRSTA ŽUŽELKE LAZARJEVA SESTRA (BIBL.)		KDOR SE VNBEMA ZA KAK VZOR REKA V SLAVONIJI						
EKONOM- SKO PROPAGAN- DNI PROGRAM			AMERIŠKO M. IME KRAJŠE DRAMSKO DELO			VPRAŠALNI PRISLOVI ITALIJAN- SKA RTV			ERBIJ (KEM.) ZNAK ZA TOK (FIZIKA)			DRŽAVNA BLAGAJNA PASJE IME		
DRŽAVA V INDOKIMI				NOČNO ZABAVISE AMERIČAN (IRONIČNO)			PRIprAVA ZA MLETJE VRSTA NUKLEINSKE KISLINE				Ž. IME DEL DNEVA			
Z. EVROPSKA DRŽAVA MOČNO EKSPLOZIVO					RADIJSKI SPAGJEMAK EXEMPLI CAUSA				TORINO PLOSKO- VNA MERA				BOR (KEM.) NEODIM (KEM.)	
			VRSTA ALKALOIDA REKOMAN- DIRANO					VOLT- AMPER VOLT		NATUS TONA				OGLJIK (KEM.)
PALESTIN- SKA POVRTNA RASTLINA						ĚETRTI INTERVAL V GLASBI					ANGLEŠKA HARD ROCK SKUPINA			

imam." Razvije se prijetna debata, medtem Fifi odide svojo pot, novim doživetjem naproti in končno se tudi sam poslovim. Sneg pod nogami glasneje zaškriplje, ko čevlji začutijo bližino doma. Ko krenem mimo sosedove hiše, zasačim pred njo Borisa, Marto in Radota sredi živahnega pogovora, oprte na lopate. Vsi trije so starejši od mene, in odkar sem v semenišču, se zelo poredko vidimo. Glasno se pozdravimo in veselo pomenimo. "Kako se počutiš v Vipavi?" jih zanima. Na kratko jim odgovorim in spreleti me prijeten občutek: Niso me še čisto pozabili. "Ali boš malo brinovca, da te ne bo zeblo?" me vpraša Marta in si popravi močne, dolge kostanjeve lase, ki ji silijo na obraz. "No, pa mi ga daj malo." Na hitro zvrnem žganje vase, da me ne bi predolgo peklo po ustih in grlu. "Boglonaj," se zahvalim in ji vrnem glažek. "Sedaj pa le pazi, kako boš vandral proti domu. Tamle teče Mlinščica," se ponorčuje Boris in z roko pokaže na potok.

"Tako hitro se me pa tudi ne prime. Sicer pa je voda v njej že zmrznila," mu vrnem šalo, pomaham malemu Mateju, ki se s preveliko kapo pojavi na oknu, in zapustim veselo družbo.

Na koncu ulice se je rdečkasto zimsko sonce v megli potapljalo proti zatonu in namesto njega je zasvetila zasnežena ulična svetilka. S pogledom sem mu voščil "srečno pot" in odkorakal proti domači hiši. Iz kuhinje je prijetno zadišalo in razločil sem posamezne glasove domačih.

Življenje - mozaik je sestavljeno iz drobnih kamenčkov, drobnih lepot, tudi iz kratkih pogovorov s prijatelji na poti domov.

Rok Pogacar

Zima je. Peč je prijetno topla in misel na mraz, ki vlada zasneženi pokrajini, mi poraja prijeten občutek topline in varnosti. Ugasnem televizijo in odgrnem zaveso. V daljavi zagledam nekaj visokega, belega, obdana s soncem. Očak Triglav, obdan z mogočno belo krono, je popolnoma prerojen. "O ko bi te le mogel sedaj občudovati od blizu, biti v tvojem naročju! Celo mraz bi premagal, da bi bil le pri tebi. A kaj, ko si tako daleč! Pa bi me sploh hotel sprejeti k sebi? Ali pa bi me pustil, da bi pod teboj omagal? Ne odgovoriš mi.

Nočeš! Prepuščaš mi svobodo. Naj se sam odločim? A kako, ko te ne poznam dovolj. Zakaj ne rečeš ničesar?

Res je, močno si privlačen, a tvoja privlačnost zna biti tudi maščevalna. Mnoge si s svojo lepoto privlačil. Strmina, razgreto kamenje, sive skale in utrujenost. Le kakšen smisel so videli v tem večnem kamenju. Mnoge pa si kljub vsem tem naporom izpustil iz svojih rok in teh ni več med nami. Najbrž se sploh ne zavedaš, kaj si storil tistim, ki so jih imeli radi. Vzel si jim jih! Za vedno! Ali me sploh poslušáš? Povej mi, zakaj si to storil? A ne sprašujem le tebe. Tudi tvoje brate in sestre sprašujem zakaj? Le kaj vam pomenijo tihi grobovi teh drobnih bitij v vaših naročjih? Mnogi zaradi vas zelo trpijo. A pustil bom tvoje brate in sestre in bom ostal pri tebi. A glej, nekdo, ki je višji in mogočnejši od vas, vam jih bo nekega dne vzel izpred vašega obličja in jih odnesel k sebi, kjer jim bo vedno lepo. A vas bo morda s svojo mogočnostjo zaradi tega naredil v prah.

Veš, ne bom te obsojal, ker ne vem, zakaj si to storil. Si jih morda sovražil? Ah ne, ti nikogar ne moreš sovražiti. Le kaj ti je bilo takrat? A sam tega nisi hotel, to vem zagotovo. Žalosten biti tudi ne znaš. Da bi se znašal nad nedolžnimi bitji, ki kakor mravlje stopicajo po tvojem naročju? Tega si ne znam predstavljati in vem, da tega ne bi storil. A zakaj potem vse to? Da, prav to je. Našel sem. Odkril sem tisto temno stran nemoči tvojega stvarstva. In glej, le to je, da usode drugih spreminjati ne znaš. V tej stvari si nemočen. A usoda je tista, ki jo določa On, ki je višji, boljši in mogočnejši od tebe. Tudi zate jo ima in zame.

Zakaj samo molčiš? Sem te morda s tem užalil? Si jezen name?

Nikar! Odpusti mi, če sem te žalil. Rad te imam in še bolj sem te vzljubil, ker končno sem te le spoznal. Spoznal, da si tudi ti del njega, ki te je ustvaril in ti dal vse to, kar imaš.

Sedaj vem, kakšen bo moj odgovor na tvojo molčečo privlačnost. Grem, ker ti njegovo si obličje. Tam visoko bom bližje, bližje njemu, ki me je prerodil, prerodil tudi tebe, ko te je v tem mrazu oblekel z belim oblakom in tam mu bom dal hvalo za vse, kar mi daruje iz dneva v dan.

Kraujc Rahn

V RAZMISLEK

"Ne, to ne more biti res. Jaz sem že dober človek in nočem, da bi drugi o meni kaj slabega mislili, kaj šele govorili. Tega jaz ne smem dovoliti že zaradi še posebno hvalevrednega izreka "Vsak naj se briga zase". Če sem že slab ali če je na meni slučajno res kakšna napaka, kar je seveda pomota in je ta možnost že vnaprej popolnoma izključena, potem je tega kriva mati Narava. Da sem popoln? Nikakor ne! To je pomota, kajti tega jaz že nisem rekel. Torej, moji nazori so brezhibni.

Dnevnega reda se približno, pravzaprav nič približno, ampak kar v redu držim. Zjutraj vstajam ob šestih; no ja, petnajst minut gor ali dol. V kapelo grem vedno, če že ne ravno ob zvonjenju pa vsaj takrat, ko prvi molivec že skoraj začne z "V imenu Očeta". Če zamudim kaj več, je tega pač kriva mati Narava, ker sem moral poleg male potrebe opraviti še veliko. Nihče mi torej ne more zameriti zamujanja jutranje molitve. Iz tega, kar sem povedal v tem odstavku, vsaj lahko spoznate, da sem odkrit. Torej, mi more kdo kaj očitati?

In vendar mi pravite, da sem navezan na mamona, da namreč denar, ki ga imam, tiščim v banki, namesto da bi si zanj kupil Cankarja ali kaj drugega leposlovnega. Celo to vam ni pogodu, če kakšno stvar ceneje kupim kot prodam. Takoj vam dokažem, da mi tega res ne gre očitati. Kupčija je namreč stvar dogovora; če se izrazim v bolj ekonomističnem duhu "nujnost potrošniške zakonitosti, po ponudbi in povpraševanju".

Boštjan Loboda

SPREOBRNI SE "MALI MOJ", ŽIVI KOT STAREC!

Sprašujem se: "Poznamo še dobre in goreče ljudi?" in čakam na odgovor. A tega ni, le pritajen glas slišim: "Le redke, pa še teh je vse manj. Mogoče jih je samo še toliko, kolikor je prstov na eni roki. Majhni in neznatni so in vi jih nočete sprejeti, čeprav so vam sosedje. Koliko hvale ste jim dolžni, pa jih med grešno množico niti ne znate najti. Sram vas je lahko, ker ste jih zakopali globoko v dušo, ker se vam ne bodo tam nikoli razodeli. Ne morete jih spoznati in nikoli ne boste postali tako dobri, kot so oni..."

Molk. "Glas, zakaj si utihnil? Prosim te, nadaljuj, čeprav me je sram poslušati!"

"Da, vem", reče še tiše glas. "Ta sram so vaša dejanja, ki hočejo ven, a vi jih ne pustite, ker ostajate slabi! Hočete večni gnus, večno tegobo! Vi prek... Ali ne slišite, kako trka črna usoda na vaša vrata! Mar vas dobrotniki ne rotijo, da se spreobrnite! Odprite že ta vrata, da ne boste pogubljeni, trmoglavci!...Ah, ubogi. Smilite se mi. Zaupajte, ni še prišel čas trpljenja, še je rešitev, zato me poslušajte!"

- Poznam starčka, čigar leta so že preseгла mejnik devetdeset, a je kljub temu vsak njegov dan bolj gotov. Kmalu bo odšel, tako tiho in samosvoje, kot je živel. Tiho njegova palica vsak dan udarja ob cerkveni tlak. Dan za dnem enakomerno, samosvoje. Vsak dan moli rožni venec tiho, samosvoje. Po njem lahko spoznaš, kaj je zvestoba Bogu. Vsak dan prihaja in nikoli ne manjka - čisto tiho in samosvoje. Kot enakomerni odmev življenja udarja palica. Koliko časa bo še zdržal in služil Gospodu?... Bila je zima, dež in sneg. Vročina v poletju, bo-

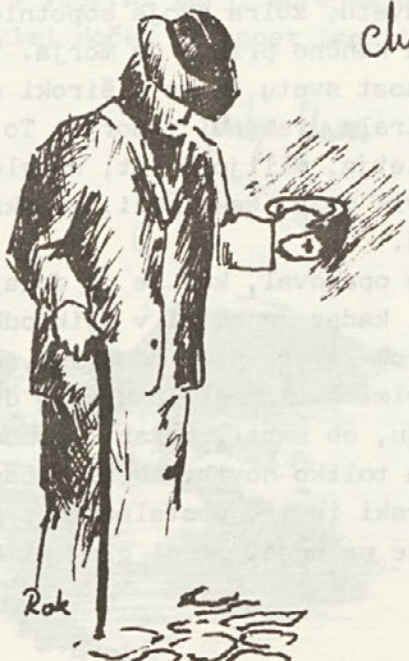
lezen v hudih dneh, nič ga ni premagalo. Morda ne bo več dolgo. Toda ostal je Bogu zvest in on mu vso to zvestobo vrača.

Tako živi on - samosvoje. Dobrotnik, gorečnik... Toda vi, njegovi "prijatelji", ga niste hoteli videti in ničesar slišati. Nočete ljubiti in nočete biti zvesti. Doklej še?"...

Oh, ta strašna tihota, moj Bog, kako boli! Glasu ni več! Bog, kje je tvoja volja, da bom hotel? Kje je tvoj tihi in samosvoj "hočem"? Vidim le še starca, kot truplo ga vidim. Sedi in ga ne slišim, moli, pa tega ne čutim, s palico udarja ob tlak in jaz tega ne cenim. Hoče, jaz pa tega ne zmorem.

Ali res ne slišim, kako trka črna usoda na vrata, kako oznanja večni pekel? Ne slišim kljub klicem gorečnejšev, naj se spreobrnem?!

Churko Hrovat

Rok

REKA, KJE IMAŠ SVOJ IZVIR?

Popotnik je bil sam v vozilu. Cesta, ki je snovala med hribovjem venec in se vzpenjala navkreber proti prelazu, je bila ozka in ovinkasta. Popotnik jo je zelo dobro poznal, po njej je peljal, kadar je le mogel. To so bila vrata med njegovim otroškim svetom in možato zrelostjo, oropano vsake domišljije in hrepenenja. Ko je peljal po ovinkih, ga je zaneslo v rahel srčni dremež. Cesta, ki ni poznala ničesar drugega kakor zavoje in pentlje, kakršne dela počasna reka v ravnini, ga je vedno znova vračala v otroštvo. Zasanjan je prepustil krmi- lo svojim rokam, ki so same vodile vozilo po poti.

S papirjem, ki bo nekoč zagotovo strohnel, je prečkal carinarnico in tako presekal črto na zemljevidu. Tok življenja in tok reke ne poznata mej, očrtana posebnost ne prekine njunega teka. Reka kljub temu teče dalje, sprehaja se po svetu, zbira svoje sopotnice, se zliva v večji veletok in končno prispe do morja. Tu še zadnjič izkaže naklonjenost svetu in se v široki delti, kakor bi se nečemu upirala, razgubi v morju. To se godi že stoletja, tisočletja, milijone let, ne glede na to, če je človek sestavil meje. Reka buči, namaka in zbira naprej in naprej.

Popotnik je opazoval, kaj se je dogajalo za gorami. Te so vzcetele, kadar je hotel v njih odkriti svojo preteklost. Kot otrok je zapustil domovino, življenje pa ga je spajalo z novimi življenji in drvelo dalje, da konča svojo pot v morju, ob smrti. Pozabil domovine ni, toda reka je nalivala toliko novih, svežih voda, da je domovina, daljni gorski izvir, postala rahel privid, rahlo občutje, ki ga je prinesel rečni gladini mehak gorski

vetrič. Toda to sporočilo je vsrkal vase, ga shranil na rečnem dnu in skušal sanjati o svojem izviru:

Ah, domovina, ko bi te našel?
Moja mati, ko bi te le imel?
Osirotel sem, s svojimi skrbmi sem sam,
brez doma in brez naročja,
ki bi me učilo pesmi o ljubezni.
Kje so noči brez more,
samo z rahlimi, sijočimi sanjami?
Kje je hrepenenje po novi vrednoti?
Kje si, domovina?
Kje si, dekle? Me še ljubiš?
- še vedno te imam rad.
Z rdečimi očmi te iščem v svetu,
me slišiš, kako kličem tvoje ime?
Kako gledam gore,
ki v večerni zarji sprejmejo tvoje lice?
Dekle! Hočem te zopet imeti!

Lučja glava

POGOVOR S SEMENIŠČNIKOM

ISKRE: "Kaj le počne povprečen semeniščnik?" se marsikdo sprašuje. Zato smo jo mahnili na lov za "povprečnim" semeniščnikom in ga nemudoma našli, saj so izjemno sveti fantje tudi pri nas precejšnja redkost. Njegovo ime naj ostane skrivnost, saj pravijo, da se pove le greh, ne pa tudi grešnika. Ponavadi se naše življenje odvija v stalnih konfliktih in kresanju (predvsem z vodstvom). Kakšen pa je tvoj odnos do vodstva, če začnemo pri vrhu piramide?

SEMENIŠČNIK: Ker se križajo mnenja, včasih zagori prijetno topel ogenj, ki greje, pa tudi opeče. Kar se tiče prefekta, bi zanj gotovo najbolj ustrezno zvenel šaljivi izrek z vatikanskega koncila (tudi tu šaljivo), ko je neki kardinal rekel o preveč "zgovornem" francoskem kardinalu: "Nimmis cantat iste Gallus*." Tako prehaja včasih prijateljski dialog na območje resnih besednih dvobojev. Včasih nas mora z vročo besedo "pohladiti" tudi oče rektor.

ISKRE: V taki ustanovi, kot je semenišče, vlada tudi določen hišni red. Na tvojo nujno udeležbo v tem pomembnem elementu našega življenja te verjetno mora kdo pogosto spomniti, kajne?

SEMENIŠČNIK: Seznam dežurnih, ki visi na hodniku, me stalno spodbuja, da moram pomesti spalnico, sanitarije ali hodnike, vendar na srečo tega ne vpije naglas za menoj, ampak je pogosto le nema in očitajoča priča moje lenobe. Drugi zunanji glas moje vesti je seveda naš "mili" prefekt, ki ga nikoli ne pustimo brez dela.

ISKRE: Kaj pa počneš v svojem prostem času, saj menda ne študiraš noč in dan?

SEMENIŠČNIK: Študija si pa resnično nisem vzela za najvišje življenjsko vodilo, čeprav sem mu tik pred konferenco

ilegalno posvetil tudi kako nočno urico. Moj cilj je do-
seči neko izobrazbo, še bolj pa dozoreti v zrelo krščansko
osebnost, pripravljeno sprejeti nase breme in lepoto du-
hovniške službe. V prostem času imam na razpolago veliko
aktivnosti, ki me vodijo ali pa tudi ne k temu cilju. Pre-
skrbljeno imam temeljito glasbeno vzgojo, ko lahko telo-
vadim s prsti po harmoniju in razvijam posluš, na koša-
rkaškem igrišču preživim marsikatero uro z žogo v rokah,
včasih poskrbi za moje proste trenutke g. prefekt z uvedbo
javnih del, pa tudi v kino zaidem kdaj pa kdaj (če je
"dovoljeno"). V največji brezposelnosti pa se uležem na
posteljo (recept, kako si nakopati prefektovo jezo) in
berem ali pa gledam v strop in razmišljam. Skratka, ravno
dolgočasno ni v semenišču, kot nekateri trdijo.

ISKRE: Čas je, da stopim tudi na tvoje žulje, ki se goto-
vo imenujejo matematika, angleščina, slovenščina... V ka-
kšnem vzdušju in občutkih poteka tvoje šolsko življenje?

SEMENIŠČNIK: Pouk poteka pri nas na zelo visoki ravni.

Velika je zahtevnost profesorjev in med njimi je nekaj
izvrstnih predavateljev in tudi pedagogov, kar je naš
posebno pomembno. V naših očeh je visoko cenjen profesor,
ki s pestrim predavanjem, polnim življenske modrosti,
prigod in znanja zna pridobiti naše zaupanje in zanimanje
za predmet. Profesor mora biti kot spreten slalomist, ki
zna voziti okrog zastavic in ne gre naravnost v slepem
zaupanju, da bo prišel skozi cilj tako ali tako. Dolgoča-
sne profesorje pa šolsko življenje "povozi".

ISKRE: Kako pa izkoriščaš svoj študijski čas?

SEMENIŠČNIK: Takrat preživljam svoje najtežje trenutke.

Vsaka knjiga je zanimiva, samo da ni šolska. In tudi
velikokrat človek začuti svoje osnovne življenjske potre-
be (WC) in še tisoč drugih skrbi in teženj, samo da bi

se čimvečkrat oddaljik iz razreda in seveda čim dlje od nadležnih šolskih knjig in zvezkov. Na te pa se pogo_ sto prav čustveno navežem šele v bližini konference ali ko sem vprašan za oceno in je knjiga pred menoj zaprta ter se sprašujem kdo ve kaj piše v njej.

ISKRE: In tvoji stiki z domačo družino? Te starši pogosto obiskujejo?

SEMENIŠČNIK: Vsakega pisma od doma in še bolj obiska sem nadvse vesel. S strahom pa pričakujem obiske staršev, ko pridejo na govorilne ure. V dneh pred tem se po hodnikih razlegajo otožne postne melodije kot npr. Nič ne povejte materi moji kako je z menoj...

ISKRE: Tovrstne stiske so znane marsikateremu izmed nas. Mogoče pa bi nam lahko kaj povedal še o drugačnih stiskah. Zanima nas, kakšen je tvoj odnos do deklet, saj si norma_ len fant in gotovo tudi tebi včasih vzbrsti v srcu kako toplo čustvo, za katero nekateri menijo, da je pri seme_ niščniku že velik greh.

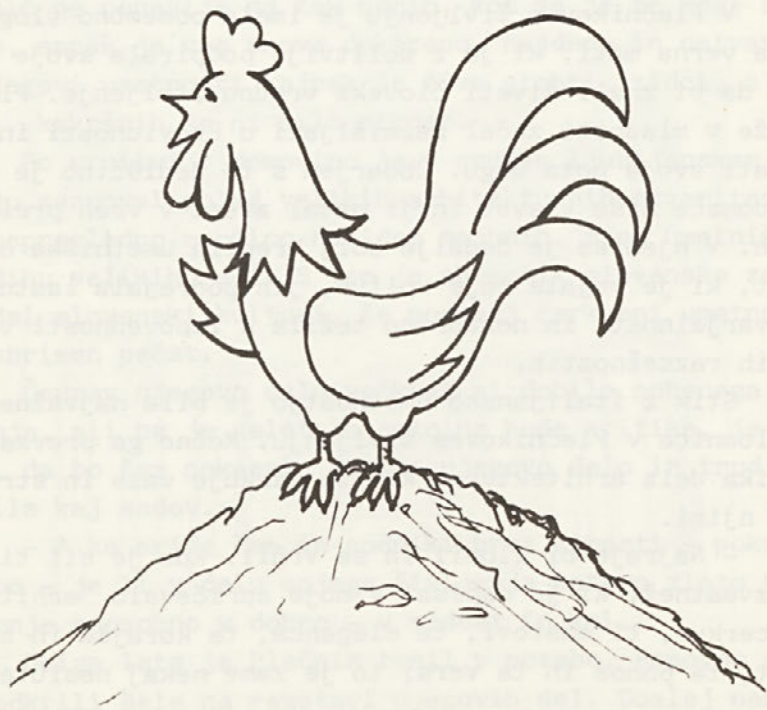
SEMENIŠČNIK: Menim, da mora vsak semeniščnik do deklet ohraniti "kavalirski", prijazen in spoštljiv odnos, nika_ kor pa ne kaže z roko v ogenj po žerjavico, to se pravi, da bi se spuščal v tesnejše stike in razmerja. Vseeno pa pogosto delamo lahko krivico, ko ob izstopu kakega seme_ niščnika ali bogoslovca pravimo "ta ali ona ga je spelja_ la", saj za to, da nekdo vztraja na poti do duhovništva ni odločujoče to, kdaj bo katera vstopila v njegovo živ_ ljenje, ampak koliko je sam trden v sebi, v svoji veri, v zvestobi zdravi krščanski vzgoji, ki jo prejema v doma_ či družini in v semenišču in tudi prek hišnega reda.

ISKRE: Mislim, da si bo bralec zdaj lažje ustvaril vsaj približno podobo o našem življenju, delu in hrepenenju.

Iskrena hvala ti za čas, ki sem ga morda iztrgal iz tvojega rednega urnika.

* Preveč poje ta Galec! (Gallus+Francoz; gallus-petelin)

Pogovarjal se je David Taljat

KDO JE BIL TA SKROMNI MOŽ

Nikamor se mi ni mudilo. Do odhoda avtobusa sem imel še dobro uro časa. Počasi sem hodil po Titovi in opazoval mimoidoče, ki so hiteli po svojih opravkih. Nenadoma mi je pozornost vzbudil bel steber. Stal je ob robu ceste, kot da bi nekoga čakal. Nikoli prej ga nisem opazil. Na njem je bil preprost napis: Na tem mestu je stala hiša, v kateri se je 23. januarja 1872 rodil slovenski arhitekt Jože Plečnik (po spominu). Tukaj se je torej začelo življenje tega velikega Slovenca, ki si je vedno prizadeval, da bi dala arhitektura lepoto domačim stvarjem, da bi lepota postala nepogrešljiva sestavina našega življenja in prispevala h kulturnejšemu življenju.

V Plečnikovem življenju je imela pomembno vlogo njegova verna mati, ki je z molitvijo podpirala svoje otroke, da bi znali živeti človeka vredno življenje. Plečnik je že v mladosti začel razmišljati o Previdnosti in izročati svoja pota Bogu. Obdarjen s to dediščino je odšel iz domače hiše v svet in ji ostal zvest v vseh preiskujanjah. V njem se je čedalje bolj krepila umetniška osebnost, ki je vejala tuje vplive, jih podrejala lastni ustvarjalnosti in nezadržno težila k izpovednosti v domačih razsežnostih.

Stik z italijansko umetnostjo je bila najvažnejša prelomnica v Plečnikovem življenju. Močno ga prevzamejo velika dela arhitekture, ki jih vsrkuje vase in strmi nad njimi.

- Najraje bi klonil in se vrnil. Kdo je bil tisti brezvestnež, ki je napisal v moje spričevalo "arhitekt"? Te cerkve, ti mostovi, ta eleganca, ta korajža in svežost, ta ponos in ta vera; to je zame nekaj neslutenega.

- Vzljubil sem Michelangela kot arhitekta. Michelangelo mi je postal pravi vzor, kajti predvsem sem spoznal, kam more voditi študij človeškega telesa: Kako je v njegovi arhitekturi vse sproščeno, ko je po takem študiju duh tako veliko videl in iznašel. Pri tem neverjetna ljubezen, s katero je vse izvršeno. Vse njegove skulpture niso religiozne, to nič ne de, kajti tudi antika to ni, popolnoma novo je. In ko sem to že poprej tako dobro videl, začenjaj sedaj nanovo gledati.

Z bivanjem v Italiji in Franciji se je sklenila Plečnikova mladost. Po vrnitvi si Plečnik želi dela. Ko ustvarja, se giblje prosto in svobodno tudi takrat, ko uporablja ustaljene in zgrajene slogovne forme. Pri njem se nič ne ponavlja na tak način, kot se je že kdaj zgodilo, ampak je vse znova dokazano, najdeno in ustvarjeno. V njegovi umetnosti kajpak še žive stebri, zidci, a so taki, kakršnih še ni bilo nikdar.

Po vrnitvi v domovino je v svojem ljubljanskem obdobju zasnoval poleg velikih arhitekturnih stvaritev tudi nepregledno množico navidez majhnih, a po umetniškem navdihu velikih reči. S tem je obogatil slovensko zemljo in dal slovenski kulturi, še posebej cerkveni umetnosti, neizbrisen pečat.

Čeprav njegovo delo večkrat ni dobilo nobenega priznanja, ali pa je naletelo celo na hude kritike, je verjel, da bo čas pokazal, če sta njegovo delo in trud obrodila kaj sadov.

- A ko pride čas in sodniki brez strasti - pokazalo se bo - je li v delu mojega življenja katero zlato zrnce - zrnje sposobno v dobro - v radost in kal.

Dolga leta je Plečnik tonil v pozabo. Ponovno smo ga odkrili šele na razstavi njegovih del. Doslej nam je

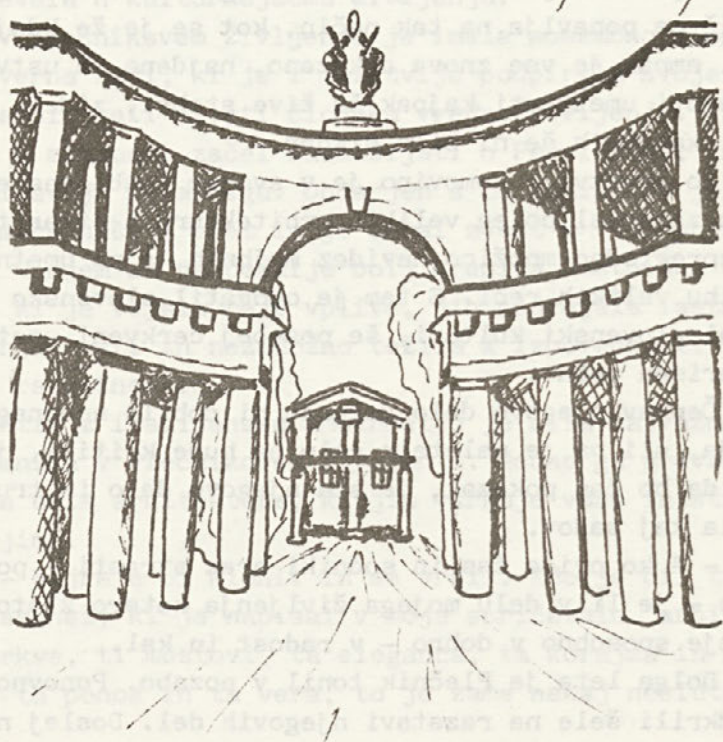
bil, še posebej mladim, povsem neznan. Pa ravno mladim ima Plečnik največ povedati.

- Pojdite skozi življenje z odprtimi očmi, je rekel stari Wagner, jaz pa vam pravim, glejte tudi v dušo, ki je nikdar ne zanemarjajte.

- S solidnim, poštenim delom boste dobili zaupanje ljudi, ki vas bodo spraševali - kolikokrat se je meni to dogodilo! - o čisto človeških stvareh.

Vrh vsega pa nam je za zgled že njegovo življenje samo, saj je vedno ostal trden v veri in zvest Bogu.

Marko Marinko

NAŠ ČOLNIČ POGUBE OTMIMO

(nadaljevanje)

(Križev) pot k daritvi ali mojo srčno kri škropite

Gregorčič ni zmozel tako radikalnih odločitev kot Baraga. A pošteno in vztrajno služenje na zahtevnem položaju v resnični blagor drugim je lahko enako ali še bolj častno, zaslužno in odrešujoče. To, po čemer nam je Gregorčič blizu, je neka prvinska tragika; nebogljenost in nedolžnost človeka, ki trpi ne da bi bil kriv, in si ne ve in ne more pomagati. Vse, kar ima, so le spomini na srečna otroška leta, in hrepenenje po nedosegljivem. O tem govore pesmi: PASTIR, OJ ZBOGOM TI PLANINSKI SVET, NAZAJ V PLANINSKI RAJ, POGLED V NEDOLŽNO OKO. To isto nemoč pred življenjem in domotožje je na drugačen, bolj moški, realističen način izpovedal tudi Prešeren, najbolj konkretno v poznanem sonetu O Vrba ...

Največji poznavalec pesnikovega življenja in dela F. Kobljar sklene prvi del svoje monografije o Simonu Gregorčiču z ugotovitvijo, da ni bil Simon apostol (Peter), ampak Simon Cirenejec. Opre se na droben zapis, ki so ga našli med pesnikovimi delovnimi papirji. Hrani ga NUK kot ms 614, št. 40. Glasi se: "Simon Cirenejec in jaz! Oba prisiljena nositi Kristov križ!"

Postaj na Gregorčičevi življenjski poti je štiri ali pet: neodrešena romantika planinskega raja, realizem dokončnega slovesa od Kobarida ter dobrih osem let trajajoča rihemberška stvarnost, prehod v prividno srečo, a dejansko v največjo bedo poeta - kmeta na Gradišču pri Prvačini - in končno vedno bolj jasno spoznanje, do ka-

terega je prihajal zlasti zadnja tri leta v Gorici, da na tem svetu obstajajo nezdržljiva nasprotja, ki jih ni mogoče odpraviti, in da je trpljenje smiselno in odrešujoče.

Vrnimo se na začetek: čeprav je pobuda, da bi nadarjeni otrok "šel za gospoda" prišla s strani duhovnika sorodnika, čeprav je bila to goreča želja tihe in v življenju preizkušane matere osmero otrok (sam matere ne omenja), bi bilo napak reči, da je Simon postal duhovnik zgolj na materino željo. Visoki ideali so postali zgodnje hrepenenje pesniške duše, čeprav ni mogoče trditi, da so bili prečiščeni. Biti duhovnik je bilo med preprostim ljudstvom že stoletja čast in je pomenilo določen družbeni ugled. Po drugi strani pa ne smemo zanemariti dejstva, da so se stari slovanski poganski običaji prav na Kobariškem zelo dolgo obdržali. Zdi se, da se je Gregorčič najbolj poslavljal od otroškega skladnega, a v bistvu pogansko pojmovanega sveta ravno v kobariških kaplanskih letih. Vse dotlej mu je krščanstvo omogočalo dodatno varovanost v navidez nenačetem svetu.

Kot odraz Gregorčičevega mladostnega idealizma in volje biti izjemno osebno soudeležen pri dopolnjevanju - odreševanju sveta, bi iz Gregorčičevih bogoslovskih let navedel dvoje posebej zgovornih pesniških besedil. Prvo je objavil dvajsetleten; pesmica je otroško igriva - a opraviti imamo s krvjo, kot da se vračamo k pradavnemu obrednemu žrtvovanju: Mojo srčno kri škropite! Človek se nehote zdrzne in vpraša: otrok, mar veš, kaj govoriš! Življenje je naročilo vzelo zares, a pesnik se je namoč branil. In prav v tem je čar tega besedila in moč poezije.

Po novejših ugotovitvah (M.Matičeto) si je Gregorčič verjetno za to pesem sposodil motiv iz nekaj tudi na slovenskem zahodu razširjene ljudske legendarne pesmi Sejanje Jezusove krvi. Iz Jezusove krvi, ki jo je sejal sam apostol Janez, sta zrasli pšenica in vinska trta - tvar za Evharistijo. Napravil je držno vzporednico; tipično slovenski ljudski motiv je na temeljni pomenski ravni profaniral in ga, najbrž po Prešernovem zgledu (Sonetni venec), zasukal: pesmi porojene za ceno lastne krvi bodo ogrele srca mladih in razplamtele novo vnemo za dom in rod. Domovina in narodnost sta tu podobno kot v drugih Gregorčičevih domoljubnih pesmih (ZNAMENJE, ENO DEVO LE BOM LJUBIL) brez vsakih konkretnih oznak in prevzemata funkcijo idealitete - absolutne vrednote, ki zaznamuje Božansko.

Drugo značilno pesem je napisal dve leti kasneje prijatelju Francu Smrekarju za novo mašo. To je DARITEV. Lahko jo imamo za Gregorčičev življenjski program; nastala je pred njegovo novo mašo. Teoretično, a prepričljivo strnjeno, povzema bistveno držo krščanskega in duhovniškega življenja, ki naj bo v zavestnem in prisrčnem ljubezenskem darovanju (bolj vsakdanje: služenju) Bogu in bližnjemu. /Ni odveč spomniti se, da je Jezus Kristus najprej opravljal odrešilno daritev svojega življenja nebeškemu Očetu na oltarju srca in jo potem dopolnil na oltarju križa. Tako je postalo "caro salutis cardo" (Tertulijan)/.

Seveda še tako prizadevanje niti kri, še najmanj pa pesem ne morejo odrešiti človeka in sveta. Toda globlje gledano gre pri obeh besedilih za isto hotenje: biti nekakšna hrana drugim; dajati njihovem življenju večjo polnost - biti soudeležni pri Božji - Kristusovi skrivno-

sti - življenju samem. Tega pa človek (tudi duhovnik) ne zmore storiti iz sebe, ampak le kolikor je prevodnik Božjega.

Ideali ali utvare

Najpretnesljivejše so tiste Gregorčičeve izpovedi, za katerimi se skriva dramatičen boj med starim človekom, ki si želi nazaj v izgubljeni raj, a zaman išče pot, ker je usmerjen k sebi, ter novim, ki ga oblikuje Kristus kot nedosegljivi vzor in ga usmerja k Bogu in bližnjemu.

Najboljše Gregorčičeve pesmi so sad krščanskega in duhovniškega idealizma, ki je bil cepljen na otožno in čustveno naravo (po materi). Največjo osamljenost in občutje nemoči pred življenjsko nalogo razodevajo pesmi: V CELICI, UJETEGA PTIČA TOŽBA, LASTOVKAM, ČLOVEKA NIKAR. Stanje je na trenutke porazno: VINSKI DUHOVI. Vsa spoznanja o neskladju med ideali in stvarnostjo - dejanskim stanjem v svetu in v sebi je strnil v napačno razumljeno, a mnogopovedno pesem MOJ ČRNI PLAŠČ. Mogoče jo je razumeti tudi kot sklep: čim slabše stvari stojijo, tem bolj je duhovnik potreben. Tudi tu je zanimiva primerjava s Prešernovo prvo mojstrovino Slovo od mladosti, ki je bolj razumsko obvladana, toda prav tako izraža potrebo po idealih. Brez upanja in vzorov ni mogoče živeti. A tudi spomin na upanje, ki je bilo ogoljufano, je še vedno upanje in vzor. Spominjanje je končno znamenje trajne božje navzočnosti. Če človek malodušno popusti v prizadevanjih in izgubi vso vero v ideale, se izneveri sebi in postane stvar. V pesmi VZORI pravi Gregorčič, da "iz luči večne so rojeni" in da "vsak vzor sveti gor, kjer je njegov izvor". Sebično, za druge topo srce, je prikrajšano za

samouresničenje in doživljanje razkošja bivanja. V pesmi ZAKAJ SRCE SI TAKO USTVARIL uvideva, da je prav v sposobnosti občutenja tragike življenja pesnikova veličina. Žal mu je, da si je predrznil misliti o Bogu, da je samodržec, in ga prosi, naj mu odpusti.

Sicer je bila večina tistih, ki so pesnika poznali mnenja, da je bil vesele narave, a zelo občutljiv. Kako gre to dvoje skupaj, lahko vsaj približno slutimo. Bo-lehnost je depresivna stanja še pospeševala. Zgodilo se je, da tudi več mesecev ni mogel delati. (Tu) na Gradišču se je začel zapirati, vendar je kmalu spoznal, da to ni rešitev; da mora mož storiti vsaj kar velewa mu stan.

Slehernemu človeku je z bivanjem dana možnost, da doživlja "bóli pekla", "veselje neba" in "pogosto vse vmes" /KUPA ŽIVLJENJA/. Na poseben način je to pesnikova (in duhovnikova) usoda. Prešeren je odločen: "Kako bit hočeš poet in ti pretežko je v prsah nosit al pekel, al nebo?" Pesmi DARITEV, SLOVO IN NAROČILO, ŽIVLJENJE NI PRAZNIK, SVETA ODKLETEV, OLJKI, MAVRICA, NAŠ ČOLNIČ OT-MIMO spričujejo, da so pesniku vzori dovolj jasno svetili na življenjsko pot. V pesmih NE TOŽIM, SAM, KLJUBUJ USODI, IZGUBLJENI RAJ pove to celo na protisloven način.

Ljubezen ne more biti utvara

Poleg ČLOVEKA NIKAR (in mogoče še SOČI) so deležne največje pozornosti Gregorčičeve ljubezenske pesmi. To je razumljivo zaradi občečloveškosti čustva na eni strani, na drugi pa zaradi tega, ker je pesnik teh pesmi duhovnik, duhovniška služba pa je na Zahodu združena z neporočenostjo. Smo na posebej občutljivem področju, kjer je človek najprej banalen in to se zgodi takoj, ko zmanjka Božje luči. Bog je dal vir življenja človeku v roke.

V naravnem redu je ljubezensko življenje moškega in ženske v urejeni skupnosti temeljna oblika človekovega urešničenja. Razodetje dano Hebrejcem pove, da je vsaka prava ljubezen med možem in ženo podoba ljubezni, ki jo ima Bog do človeštva. Vsaka velika ljubezen zahteva večnost. Človekova je ne more omogočiti. Kristjan veruje, da so vse oblube izpolnjene v Kristusu.

Številna verstva poznajo ljudi, ki se povsem posvečajo Bogu. Kristjanom govore o tem evangeljski sveti. Neporočenost duhovnikov je trajno znamenje nedovršenosti sveta in poziv k večji, nesebični ljubezni, ki edina lahko odrešuje. Tako življenje lahko temelji le na globoki veri. Odločitev zanj je za mladega človeka pogosto vir novih, včasih velikih preizkušenj; na trenutke se zdi lahko celo kruta, vendar za vernega človeka nikoli absurdna. Kristus pravi: "Kdor more razumeti, naj razume." Cerkev ve, da je ta šola težka, vendar se ji, kljub številnim napakam, ki jih delajo učenci, ni odrekla, in ima neporočenost svojih služabnikov za poseben dar in znamenje večje ljubezni. Na posamezniku, ki se zaradi Božjega kraljestva odloči za tak način življenja je, da se z Božjo pomočjo idealu kar najbolj približa. Krščansko uvajanje v skrivnost človekovega življenja kaže na onstran in omogoča pravilno držo tako v zakonu kakor v osmišljenem neporočenem življenju.

Gregorčičeve ljubezenske pesmi, vrsta dekliških pesmi, pesmi, ki veljata nevestam in vojaške pesmi razodevajo prevelike zahteve, da bi bile lahko izpolnjene (O tem na poseben način govore danes svobodna razmerja med spoloma). Če upoštevamo še pesnikove značajske poteze, pridemo do presenetljive ugotovitve, da v Gregorčičevi osebi prevladujejo ženske značilnosti, kar posredno kaže na poročni značaj človekove narave sploh v razmerju

do Neskončnega. Vse ljubezenske pesmi, tudi sporna IZ-
GUBLJENI CVET, govore o spoštovanju dekliške duše, o po-
menu medsebojne osebne podaritve ter tragiki, ki izvira
iz lahkomišelnega pojmovanja bližnjika.

/SRCE ČLOVEŠKO, SVETA STVAR!/ Zadnje skrivnosti pesniko-
vega življenja hrani večnost. Tu sta na mestu še dve
vprašanji: prvo postavlja Gregorčič sam: "Tako li ljubi
vaših mnog?" Drugo dodajamo mi: koliko življenj bi da-
nes vzdržalo tako preiskavo? Naposled še to: za veliko
ljubezen je včasih najtišja pesem preglasna.

Kritika kritike

Življenjska izkušnja duhovnika in pesnika Simona
Gregorčiča je ubesedena in slovenski narod jo ima iz
takšnih ali drugačnih razlogov za svojo "zlato knjigo".
Ob izidu Poezij 1882 je liberalni Ljubljanski zvon pri-
nesel čestitke, "da se je med slovenskim duhovenstvom
našel tak veleum, tak pesnik". Kritik je nakazal tudi
pesnikovo osrednjo bolečino zaradi nepopolnosti sveta
ter propadanja vzorov in pripomnil, da je to spoznanje
sicer neizogibna tragika življenja, vendar se ji pesnik
ni uklonil. V njem je moč, da zmaga nad tem spoznan-
jem. Čeprav sta pesniku izrazila svoje priznanje tudi
dva škofa, je večina duhovnikov ostala zadržana. Bolj
kot pohvale je na Gregorčiča vplival negativen odziv.

Nekdanji Gregorčičev učitelj, tedaj profesor v Brnu
na Češkem dr. Janko Pajk je zapisal, da Bog, ljubezen,
resnica, sreča pri Gregorčiču nimajo pravega središča,
ker jih sproti uničuje s svojim pesimizmom; da zato
Gregorčič ni pesnik - umetnik. Najhuje pa je Gregorčiča
prizadela kritika šest let mlajšega goriškega bogoslov-
nega profesorja dr. Antona Mahniča. Ta se je s silovito-

stjo kraške burje zagnal v bolešno razčustvovanost nekaterih pesmi. Ocena pesmi OLJKI, SOČI, PRSTAN, ki jo je Mahnič objavil v svojih Dvanajstih večerih, kaže vse prej kakor neposluh za poezijo.

Kamna spotike sta bila dva: nazorska oporečnost nekaterih pesmi (da gre za nekrščanski pogled na svet - panteizem, skepticizem in pesimizem - oba kritika sta zablode spoznala v evropskem prostoru) in pa duhovniškemu stanu neprimerne izpovedi. Nekateri pesmi govore o tem, da je pesnik kot duhovnik nesrečen, kar ne more biti v čast duhovniškemu stanu. Na splošno so že tedaj očitali negativnim kritikom Gregorčičevega opusa, da skušajo zanikati slabotnega, a proti slabostim se borečega človeka v duhovniku.

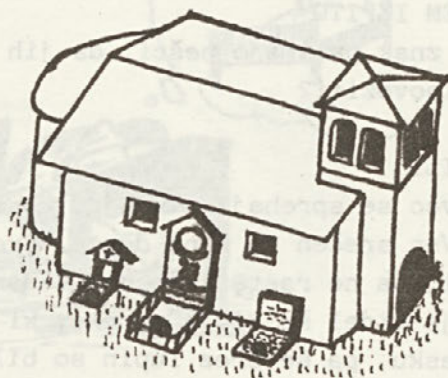
Pesnik je bil prepričan, da ga bo vsaj del bolj naprednih duhovnikov podprl, a tega ni doživel. Bil je globoko užaljen, naravnost ogorčen, češ da je kritika neutemeljena. A to, kar je napisal v odgovor svojemu grajalcu, kaže, da ni šlo brez očitkov vesti. Danes lahko mirno rečemo, da tudi v najbolj sporni pesmi ČLOVEKA NIKAR ni odstopanja od krščanskih resnic. Pesem ni revolucionarni protest, temveč vdan "Ne moja, Tvoja volja naj se zgodi!" Mahnič je bil na drugačen način kot Gregorčič dojemljiv za nekoliko preveč samozavestno katolištvo svojega časa, zagovornik vojaške uniformiranosti, in je mimogrede pozabil na skrajne lege človekove osamljenosti in nemoči, ki o njih govori tudi Sveto pismo in celo sam evangelij. Povsem razvidno je tudi, da je bil panteizem privlečen za lase. Gregorčič je daleč od tega, da bi naravo imel za Boga.

Razum in srce imata često vsak svojo govorico. Tudi to je dediščina greha. Milost je, da življenje povozi

prirojeni ali skonstruirani pesimizem, ki izvira iz globokih občutij disonanc v ničevosti podvrženi naravi. S tem v zvezi je prav, da povemo, da Mahnič delamo krivico, če ga poznamo zgolj kot negativno osebnost. Anton Mahnič je v resnici drugi pol Gregorčiča: odločen, jassen in zavzet. Potrdilo, da človek ne more in ne sme biti do konca samopašen. Sporočilo, da neko početje vselej nekam vodi; ali pa ne vodi nikamor - bolje, v samouničenje. Mahnič je ta proces bistro zaznal v njegovih najzgodnejših oblikah.

Blankollefink

(konec prihodnjič)

STROGI ŠTUDIJ

Drugi študij je strogi študij, po mnenju nekoga tudi "sveti" študij. Njegov začetek naznani brenčanje zvončka, ki je pritrjen na steni. Za sladokusce se takrat brez dvoma začne gostija z izbranimi jedmi, za druge pa mučna trnjeva pot, ki se vleče do večerje.

Ko smo nekateri že "pridno" študirali, je prišel v razred Janez, ki si je z meditacijo v postelji podaljšal odmor. Jožeta njegov prihod ni zmotil, ker je vneto premišljeval, kaj bi študiral. Blaž, dobra duša, je videl, kako je Jože trpel, zato mu je ponudil blazino. Janez se je kmalu razživel in začel navdušeno pripovedovati:

PRAKSA

Pogovor dveh semeniščnikov pred koncem šolskega leta.

PRVI: Ti, mene je pa danes pri zdravstvu zaklal.

DRUGI: Ali ste prešli že na praktično delo?

PRI ŠOFERSKEM IZPITU

KANDIDAT: Kakšen znak pa imajo pešci, da jih je prepo-vedano povoziti?

TOLAŽBA V SILI

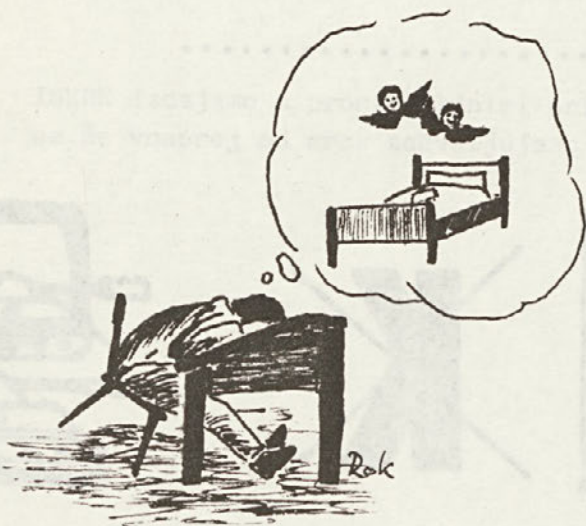
Slaven naravoslovec se sprehaja v kraju, v katerem postavljajo mlaje. Ves srečen se vrne domov. Svojo novoletno jelko potolaži, da ne raste samo ona v nemogočih razmerah, ampak da je videl še večje smreke, ki so brez korenin rastle v pesku, pa še brez lupin so bile.

Blažu to veselo razpoloženje ni bilo všeč, zato je rekel, da bo šel ven, če ne bo tišine. Ravno takrat pa je Jože, ki se je že prebudil in poslušal WALK-MAN-a, začel peti: "See you later alligator..."(1)

Tako je minil "tisti" študij. Utrujeni od "mnogih napor-
nih del" smo odšli k večerji.

(1) Vidiva se kasneje, aligator.

Ignacij Poljak

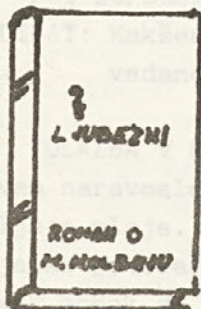

SEMIENIŠKA
KNJIŽNICA
V VIPAVI

REBUS IN PREMETANKA

Rešitvi rebusa in premetanke nam dasta
imeni dveh naših profesorjev.

PRšno PA LEV plavati ne zna,
izpred table pove glas profesorja.

.....

ISKRE

glasilo semeniščnikov v Vipavi

19. leto

3. številka Slovenski kulturni dan - 8.2.1987

Mentor: Janez Zupet

Glavni urednik: David Taljat

Tehnični urednik: Marko Marinko

Vinjete: Rok Pogačar, Matjaž Meglič, Viljem Čušin

Tipka: Vida Tomažič

Izdajajo dijaki četrtega letnika

Naslov uredništva: ISKRE

Vipava 149 (Malo semenišče)

65271 Vipava

ISKRE izdajamo s prostovoljnimi prispevki, za katere se že vnaprej od srca zahvaljujemo vsem darovalcem.

ISKRE

Inv.št.

19098

000000190985

APEL PODOBO NA OGLED POSTAVI,
KER BOLJ RESNICO LJUBI KAKOR HVALO,
ZAD SKRIT VSE VPREK POSLUŠA, KAJ ZIJALO
NEUMNO, KAJ UMETNI OD NJE PRAVI.

PRED NJO S KOPITI ČEVLJARČEK SE USTAVI;
KER OGLEDUJE SMOLEC OBUVALO,
JERMENOV, MENI, DA IMA PREMALO;
KAR ON OČITA, KOJ APEL POPRAVI.

KO PRIDE DRUGI DAN SPET MOŽ KOPITNI,
NAMEST' DA BI ŠEL DALJ' PO SVOJI POTI,
KER ČEVLJI SO POGODU, MEČ SE LOTI;

ZAVRNE GA OBRAZNIK IMENITNI
IN TEBE Z NJIM, KDOR NAP^ČEN SI OČITAR,
REKOČ: "LE ČEVLJE SODI NAJ KOPITAR!" -

France Prešeren

Semenišče Vipava

19098